

HANDLINGSPLAN MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

2023-2027

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2023-2027

Målet med denne handlingsplanen er å sette fokus på vold i nære relasjoner og å sikre nødvendig og koordinert hjelp.

Handlingsplanen skal være et verktøy for å styrke evnen til å forebygge, avdekke og avverge vold i nære relasjoner.

Planen gjelder for kommunene Averøy, Kristiansund, Aure, Tingvoll og Smøla og er utarbeidet i et interkommunalt samarbeid. Den tar utgangspunkt i nasjonale føringer og skal gi felles retning for kommunene sitt arbeid mot vold i nære relasjoner.

Innholdsfortegnelse

1 Forord

2 Mål og tiltak

3 Hva er vold?

3.1 Ulike typer vold

3.2 Utsatte grupper

3.3 Voldsutøver

4 Tegn og signaler

5 Hva er mitt ansvar og hva kan jeg gjøre?

6 Flytskjema

7 Hjelpetilbud som finnes i din kommune

8 Lover, kilder og lenker

8.1 Lover

8.2 Sentrale føringer og faglige anbefalinger

9 Vedlegg - flytskjema

1 Forord

Målet med denne handlingsplanen er å sette fokus på vold i nære relasjoner og å sikre nødvendig og koordinert hjelp.

Handlingsplanen skal være et verktøy for å styrke evnen til å forebygge, avdekke og avverge vold i nære relasjoner.

Planen gjelder for kommunene Averøy, Kristiansund, Aure, Tingvoll og Smøla og er utarbeidet i et interkommunalt samarbeid. Den tar utgangspunkt i nasjonale føringer og skal gi felles retning for kommunene sitt arbeid mot vold i nære relasjoner

2 Mål og tiltak

Det er utarbeidet fire hovedmål i handlingsplanen. Planen omfatter alle innbyggerne i kommunene Kristiansund, Tingvoll, Averøy, Aure og Smøla kommune, både barn, unge, voksne og eldre. Det er i målene lagt vekt på forebyggende arbeid.

Videre er det viktig å bedre samarbeidsrutinene i egen kommune og med våre eksterne samarbeidspartnere. Tiltakene er ment for å sikre at ansatte er kjent med temaet og på eget initiativ raskt kan bidra til identifisering, forebygging og rask handling.

Hovedmål

- Forebygge vold i nære relasjoner
- Økt kompetanse hos ansatte i alle kommuner
- Sikre hjelpetilbud til voldsutsatte og voldsutøver
- Økt handlingskompetanse ved mistanke om vold i nære relasjoner

Tiltak

- Informasjon til innbyggere og ansatte
- Vold i nære relasjoner som tematikk i alle virksomheter
- Kompetanseheving til ansatte og kontaktpersoner
- Flytskjema for avdekking av vold

3 Hva er vold?

Verdens helseorganisasjon, WHO, definerer vold som forsettlig bruk, eller trussel om bruk, av fysisk makt eller tvang, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner eller en gruppe, som enten resulterer i, eller har høy sannsynlighet for å resultere i, død, fysisk eller psykisk skade, eller mangelfull utvikling.

Vold kan også defineres som "enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil." (Per Isdal, «Meningen med volden», 2000).

Vold i nære relasjoner handler om vold der voldsutøver og voldsutsatt er knyttet til hverandre ved nære familiebånd, står i et avhengighetsforhold til hverandre, eller på annen måte betyr mye for hverandre i hverdagen.

3.1 Ulike typer vold

Det finnes mange former for vold og her finner du definisjoner på ulike typer vold. Listen nedenfor er ikke fullstendig, men gir en oversikt over de vanligste formene for vold.

- **Fysisk vold** - Vold som innebærer fysisk kontakt. For eksempel slag, spark, risting, dytting, fastholding, biting, lugging, kloring, innesperring.

- **Psykisk vold** – Bruk av ord, stemme, handling eller mangel på handling, som truer, krenker, skader eller kontrollerer en annen. For eksempel uttalelser som «Du er udugelig» og «Ingen bryr deg om deg», «Jeg skal drepe deg».
- **Seksuell vold** – Seksuell krenking mot en persons vilje eller mot en som ikke er i stand til å samtykke. For eksempel seksuell trakassering, voldtekt, incest.
- **Materiell vold** – Ødelegging av gjenstander. For eksempel knusing av vindu, kasting av ting i gulvet, slag i veggen, ødeleggelse av gjenstander som betyr noe for en annen.
- **Latent vold** – Frykten og risikoen for at ny vold skal skje. For eksempel at man «er på vakt» eller «går på nåler».
- **Økonomisk vold** – Kontroll over den voldsutsattes økonomi, der vedkommende forhindres i å ha råderett over egne økonomiske ressurser. For eksempel sperring av bankkort, ødelegge kredittverdighet, hundring av mulighet til å tjene egne penger.
- **Æresrelatert vold – herunder tvangsekteskap og kjønnslemlestelse** – Æresrelatert vold er en form for vold i nær relasjon der volden utøves for å beskytte en families ære, for å hindre tap av ære eller for å gjenopprette tapt ære. Tapt ære kan sammenlignes med å tape ansikt. Eksempel på æresrelatert vold kan være utstøting, tvangsekteskap, drap, trusler, kjønnslemlestelse.
- **Menneskehandel** – Utnyttning av en person ved hjelp av trusler, misbruk eller deres sårbare situasjon, med det formål å oppnå økonomisk vinning eller andre fordeler. For eksempel prostitusjon, tvangsarbeid.
- **Digital vold** – Mobbing, utstøtning, trusler, trakassering, seksuelle overgrep, overvåking og kontroll gjennom digitale medier.
- **Negativ sosial kontroll** – Kontroll over livet til en annen. For eksempel ved begrensning av sosial kontakt med familie og venner, valg av påkledning, fritidsaktiviteter, tilgang på informasjon.
- **Oppdragervold** - Gjentatt eller alvorlig bruk av trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser mot barn som del av barneoppdragelsen kalles ofte for oppdragervold.

3.2 Utsatte grupper

Både livssituasjon og bakgrunn kan ha betydning for om man blir utsatt for vold, hvordan volden oppleves og ikke minst for muligheten til å komme seg ut av en relasjon preget av vold. Når volden kommer i tillegg til andre forhold som kan være med på å gjøre livssituasjonen vanskelig, blir enkelte grupper ekstra sårbare.

Spesielt utsatte grupper er:

- Barn og unge
- Personer med utviklingshemming og /eller nedsatt funksjonsevne
- Eldre
- Mennesker med utfordringer i forhold til psykisk helse og rus
- LHBTIQ-personer (Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, interkjønn og queer)

3.3 Voldsutøver

Personer som utøver vold i nære relasjoner kan komme fra alle typer familie- og parforhold, etniske forhold og sosiale lag, uavhengig av kjønn og alder.

Den som utøver vold er ikke alltid bevisst på at det personen gjør regnes som vold, og har alvorlige konsekvenser for den psykiske og fysiske helsen til den som utsettes. Andre er svært klar over alvorsgraden i det de gjør, men har av ulike årsaker vansker med å få til å slutte.

Mange kan oppleve mye skam og ha vansker med å håndtere egne følelser. Ikke sjelden er de som utøver vold selv blitt utsatt for vold tidligere i livet. Den som utøver volden er selv ansvarlig for sine handlinger, men helse- og omsorgspersonell er viktige støttespillere i å hjelpe ham/henne til å ta ansvar for å endre sin voldsatferd.

[Hjelpetilbud ved vold, seksuelle overgrep og voldtekt \(dinutvei.no\)](https://www.dinutvei.no/)

4 Tegn og signaler

Det finnes en rekke ulike symptomer og tegn på at noen blir utsatt for vold i nære relasjoner og det kan være vanskelig å vite hva man skal se etter. Tegn som kan gi mistanke om at det foregår vold kan også skyldes andre forhold i en persons eller i en families liv.

Personer, enten det er barn, voksne eller eldre, kan ha forskjellige og varierende reaksjoner og symptomer. Noen kan skjule for omverden hva de er utsatt for, og andre kan vise symptomer som kommer enten akutt eller gradvis.

Tegn på at noen kan være utsatt for vold eller overgrep kan være:

- Fysiske tegn som hevelser, blåmerker, rift, kutt eller arr, bitemerker, skader på øre, nese hals og øye, skjelettskader/brudd/ hodeskader, livløshetsanfall, feilmedisinering og forgiftning.
- Følelsesmessige reaksjoner, angst, depresjon
- Uvanlige reaksjoner på hendelser eller personer
- Problemer med intimitet og nærhet
- Destruktiv eller grenseoverskridende atferd, reguleringsvansker
- Seksualisert atferd
- Ferdighetstap

- Endret bruk av sosiale medier
- Selvskading og selvmordsforsøk
- Rusmiddelproblemer
- Psykosomatiske tegn, som magesmerter, hodepine, svimmelhet, spiseforstyrrelser, enurese/enkoprese, utmattelse, hjertebank og så videre.

Hos barn bør man være oppmerksom på skader som ikke kan forklares. Symptomer kan være diffuse og barnas signal vage. Barn kan uttrykke at noe er galt på en måte som er utydelig for voksne. Atferdsendringer kan ofte være et tegn på at noe er galt, og bør ikke bortforklares ved at barn er «vanskelige». Husk at barn ikke er vanskelige, de har det vanskelig.

De vanligste symptomene er at barnet viser eller forteller om fysiske smerter, vondt i magen eller hodet, søvnproblemer, tristhet, utagering eller konsentrasjonsvansker. Disse tegnene er helt generelle indikatorer på at barn ikke har det bra, og at det er noe i livet som er en belastning. Tegn hos barn kan være ulike etter hvilken type vold de er utsatt for. Omsorgssvikt kan eksempelvis typisk gi noen symptomer, mens seksuell vold kan gi andre.

Voksne kan vise symptomer på mange måter, noen kan være å oppleve å ha lav selvtillit, spiseforstyrrelser, angst og depresjoner og bli sosial tilbaketrukket. Personer som blir utsatt for partnervold kan utvikle kroniske fysiske og emosjonelle symptomer.

Det kan være vanskelig å avdekke overgrep mot **eldre**, fordi de er mer isolerte og lite synlige for resten av samfunnet. Normale aldersforandringer kan skjule eller forveksles med skader som skyldes vold. Den eldre er ofte lojal mot overgriper, og vil beskytte overgriperen.

Du kan lese mer om tegn og signaler på vold og overgrep her:

- [Risikofaktorer og tegn – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

5 Hva er mitt ansvar og hva kan jeg gjøre?

Alle i Norge har avvergingsplikt.

Vi har alle plikt til å avverge alvorlige lovbrudd som drap, voldtekt, vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep mot barn. Om det ikke er trygt for deg å gripe inn har du likevel plikt til å varsle politiet.

Husk at avvergingsplikten alltid går foran taushetsplikten!

[Film om avvergingsplikten](#)

Avvergingsplikt

Alle har en plikt til å søke å forhindre at straffbare handlinger skjer. Avvergeplikten gjelder for alle til enhver tid, og opphever eventuell taushetsplikt. Se Straffelovens § 196. Du kan avverge ved å varsle lokalt politi eller barnevernstjenesten. Er det akutt fare for liv og helse skal du umiddelbart ringe politiet på 112. Unnlater du å avverge kan du straffes med bot eller fengsel inntil ett år.

En rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt og offentlige myndigheter har plikt til å gi opplysninger til barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir utsatt for mishandling, andre former for alvorlig omsorgssvikt eller når barn viser vedvarende alvorlige atferdsvansker.

Meldeplikt og opplysningsplikt

Alle som utfører en tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, eller er underlagt lov som regulerer dette har en selvstendig og et personlig ansvar for å melde til barneverntjenesten om barn som det er mistanke om at utsettes for eller er vitne til vold. Meldeplikten til barnevernet inntreffer når du har grunn til å tro at et barn blir mishandlet hjemme eller utsatt for andre former for omsorgssvikt eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker.

Du har opplysningsplikt hvis barnevernet ber om opplysninger i en sak hvor de har mistanke om omsorgssvikt, fysisk mishandling, seksuelle overgrep med mer, se Opplæringsloven § 15-3 og Barnehageloven § 22.

Taushetsplikt

Alle som utfører en tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan har taushetsplikt etter forvaltningsloven §13. Dette innebærer at taushetsplikten skal overholdes med mindre det foreligger forhold som gjør at taushetsplikten skal vike. Da vil enten opplysningsplikt, meldeplikt eller avvergeplikt være gjeldende.

Helsepersonelloven § 21 sier at helsepersonell skal hindre at andre får tilgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell.

Barnevernstjenesten sin taushetsplikt følger av barnevernloven § 6-7 første ledd og pålegger enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan eller institusjon etter barnevernloven taushetsplikt etter forvaltningsloven §13-13e. Etter barnevernloven §6-7 andre ledd utvides taushetspliktens område ytterligere i forhold til forvaltningsloven.

Tilsvarende henvisning finnes også i barnehageloven §20 og 22. Lov om sosiale tjenester i NAV §44 og opplæringsloven §15-1.

Helsepersonellens taushetsplikt følger av helsepersonelloven §21. Opplysningsplikten følger av helsepersonelloven §15-3 og barnehageloven §22.

6 Flytskjema

Ved mistanke om vold i nære relasjoner er det viktig at en går riktig fram og med formelt riktig håndtering. Det er mange ulike instanser som kan bli involvert og disse må samordnes for at hjelpen skal gis på best mulig måte.

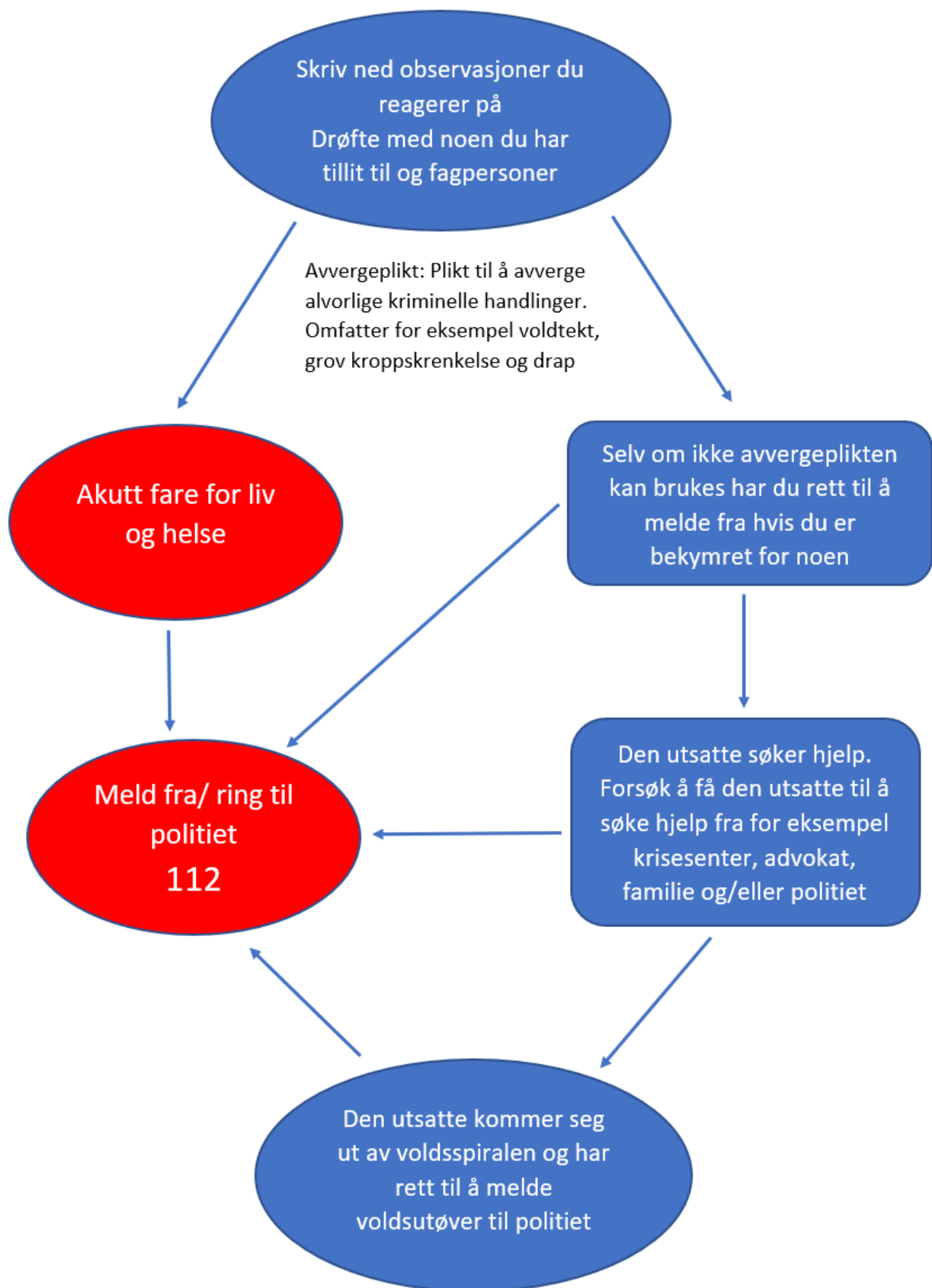
Et flytskjema kan være et fint hjelpemiddel for å forstå hvordan en går fram ved mistanke om vold eller overgrep mot barn og/ eller voksne.

Flytskjema "Mistanke om vold og overgrep mot barn/ unge"

Flytskjema «Mistanke om vold og overgrep mot barn og unge»

Flytskjema "Mistanke om vold og overgrep mot voksne"

7 Hjelpetilbud som finnes i din kommune

Alle ansatte i alle tjenester har ansvar for å forebygge, avdekke og stoppe vold. De kommunale hjelpetjenestene skal bidra til at voldsutsatt, voldsutøver og andre berørte får et tilrettelagt og helhetlig hjelpetilbud.

Under finner du oversikt over hjelpetilbud i din kommune. Du finner både spesifikke tilbud som finnes i din kommune samt interkommunale og nasjonale hjelpetiltak.

Serviceorg/publikumssenter

+

Aure

- Publikumsenter: [71 64 74 00](tel:71647400)
- Åpningstider: Mandag – fredag 08.00 – 15.45

Averøy

- Servicetorget: [71 51 35 00](#)
- Åpningstider: Mandag – fredag (09.00-15.00)

Kristiansund

- Servicetorget: [71 57 40 00](#)
- Åpningstider: Mandag – fredag (09.00-15.00)

Smøla

- Publikumssenter: [71 54 46 00](#)
- Åpningstider: Mandag – fredag (09.00-14.00)

Tingvoll

- Servicekontor/ sentralbord: [71 53 24 00](#)
- Åpningstider: Mandag – fredag: 08.00 – 15.45

Barnevernstjenesten

+

Barnevernstjenesten i Aure kommune

- Telefon: [488 93 188](#)
- Barnevernvakt: [976 01 616](#)
- [Melde fra til barnevernet \(bekymringsmelding\) - Aure kommune](#)

Kristiansund, Averøy og Gjemnes

- Telefon: [71 57 43 96](#)
- Barnevernvakt telefon: [976 01 616](#)
- [Barnevernstjenesten - Kristiansund kommune](#)

Barneverntjenesten i Smøla

- Telefon: [479 04 181](#)
- Barnevernvakt telefon: [976 01 616](#)

- [Melde fra til barneverntjenesten - Smøla kommune \(smola.kommune.no\)](#)

Barnevernstjenesten i Tingvoll

- Indre Nordmøre barnevernstjeneste
- Telefon: [71 65 59 00](#)
- Vakttelefon i arbeidstid: [907 17 825](#)

Psykisk helse og rus

+

Aure

- Telefon: [95 80 51 88](#) eller [90 52 27 36](#)
- [Søk om psykisk helsehjelp - Aure kommune](#)

Averøy

- Telefon: [911 07 066](#)
- [Psykisk helsearbeid - Averøy kommune \(averoy.kommune.no\)](#)

Kristiansund

- Telefon: [71 57 36 70](#) eller [959 62 652](#)
- [Psykisk helse og rus - Kristiansund kommune](#)

Smøla

- Telefon: [91 68 00 33](#)
- [Psykisk helse - Smøla kommune \(smola.kommune.no\)](#)

Tingvoll

- Telefon: [90 65 18 04](#) eller [91 59 68 16](#)
- [Psykiatritjenesten - Tingvoll kommune](#)

Barn, unge og familie

+

Aure

- [Familie, barn og ungdom - Aure kommune](#)

Averøy

- [Helsestasjon - Averøy kommune \(averoy.kommune.no\)](#)

Kristiansund

- Psykisk helsetjenester for barn og unge: [416 88 113](#) (08.30-10.00)
- Forebyggende helsetjenester for barn og unge: [71 57 49 00](#) (08.15-12.15)
- [Barn, unge og familie - Kristiansund kommune](#)

Smøla

- [Helsestasjon - Smøla kommune \(smola.kommune.no\)](#)

Tingvoll

- [Barn, unge og familie - Tingvoll kommune](#)

Fastleger

+

- [Fastlegen - Helsenorge](#)

Politi

+

- Telefon [02800](#)
- Telefon [112](#) – nødnummer ved fare for liv og helse

TryggEst (vern av risikoutsatte voksne). Kun Kristiansund.

+

Melde bekymring - Kristiansund kommune

Legevakt

+

- [116 117](#) - Legevakt
- [113](#) - Ved livstruende sykdom eller skade

Familievernkontoret Nordmøre

+

- Telefon [466 17 480](#)
- [Familievernkontoret Nordmøre \(bufdir.no\)](#)

Nordmøre Krisesenter IKS

+

- Telefon [930 55 829](#)
- Døgnbemannet
- [Nordmøre krisesenter IKS](#)

Støttesenter for kriminalitetsutsatte - Møre og Romsdal

+

- Besøksadresse: Molde politistasjon, Strandgata 2, 6415 Molde
- Telefon [404 46 518](#)
- Epost: stottesenter.moreogromsdal@politiet.no

Oversikt over nasjonale hjelpetilbud til voldutsatt og voldsutøver

+

- [Hjelpetilbud ved vold, seksuelle overgrep og voldtekt \(dinutvei.no\)](#)

Hjelpelinje for deg som opplever vold eller overgrep i nære relasjoner

+

- Telefon: [116 006](tel:116006)
- [VOLinjen](#)

Statens barnehus i Ålesund og Trondheim

+

- Ålesund: [70 11 88 50](tel:70118850)
- Trondheim: [73 89 57 00](tel:73895700)
- [Statens Barnehus](#)

8 Lover, kilder og lenker

Her finner du en oversikt over lover, faglige anbefalinger, sentrale føringer og nasjonale nettressurser som omhandler vold i nære relasjoner

8.1 Lover

- [Lov om barnehager \(barnehageloven\)](#)
- [Lov om barneverntjenester \(Barnevernloven\)](#),
- [Lov om barn og foreldre \(barnelova\)](#)
- [Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven\)](#),
- [Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\)](#)
- [Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern \(psykisk helsevernloven\)](#)
- [Lov om straff \(straffeloven\)](#)
- [Lov om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. \(voldsoffererstatningsloven\)](#)
- [Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd \(offentleglova\)](#)
- [Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\)](#)
- [Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her \(utlendingsloven\)](#)
- [Lov om kommunale krisesentertilbud \(Krisesenterlova\)](#)
- [Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen \(sosialtjenesteloven\)](#)
- [Lov om vergemål \(vergemålsloven\)](#)
- [Lov om folkehelse \(folkehelseloven\)](#)

8.2 Sentrale føringer og faglige anbefalinger

- [Frihet fra vold – Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021–2024 \(PDF\)](#)
- [Et liv uten vold – Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014–2017 \(regjeringen.no\)](#)
- [Barndommen komme ikke i reprise - strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom](#)
- [Våge å se. Våge å spørre. Tørre å handle. Veileder - hjelp ved vold i nære relasjoner. Norsk Krisesenterforbund](#)
- [Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner](#)
- [Opptrappingsplan mot vold i nære relasjoner 2017-2021](#)
- [Retten til å bestemme over eget liv. Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse \(2017-2020\) \(regjeringen.no\)](#)
- [Handlingsplan mot voldtekt 2019–2022 \(regjeringen.no\)](#)
- [FNs verdenserklæring om menneskerettigheter](#)

- [FNs barnekonvensjon - regjeringen.no](#)
- [Istanbul-konvensjonen – Wikipedia](#)
- [Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet 2013-2016](#)
- [Vold og overgrep mot voksne og eldre – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)
- [NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

9 Vedlegg - flytskjema

Flytskjema barn og unge (PDF, 74 kB)

Flytskjema voksen (PDF, 52 kB)